

Årsbudsjett 2018

Økonomiplan 2018-2021

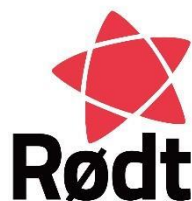

Foto: HRTB Arkitekter

Innledning

Samarbeidspartiene mener at administrasjonssjefens forslag til årsbudsjett 2018 og økonomiplan 2018-2021 gir et godt grunnlag for den politiske behandlingen videre.

Samarbeidspartiene har gjennom de siste to årene tatt nødvendige grep i en krevende økonomisk situasjon for Tromsø kommune. Det har vært viktig å budsjettere for å sikre økonomisk kontroll, gjennomføre en rekke tiltak for å ta ned kostnadene, og bedre ressursutnyttinga, særlig i helse- og omsorgsektoren.

Samarbeidspartiene konstaterer at vi etter 2014, har klart å oppnå positive netto driftsresultater og at kommunen har klart å bygge opp et disposisjonsfond, som gir handlerom og sikkerhet. Dette gjelder både for økt egenfinansiering av investeringer og om overraskende utgifter skulle påfalle kommunen

Samarbeidspartiene leverer også for 2018 et budsjett for å sikre økonomisk kontroll, samtidig som det gir oss handlingsrom til å få på plass langsiktige endringer for å sikre bedre og mindre kostnadskrevende tjenester for Tromsøs innbyggere. Dette må gjøres over tid, og i tett

Det viktigste grepet på Samarbeidspartiens forslag til driftsbudsjett er å styrke skole- og barnehage-rammene med til sammen 19 millioner kroner. Vi mener det er avgjørende å fortsette satsningen på barn og unge, som er vår viktigste framtidsressurs.

Samarbeidspartiene går ikke inn for at det skal gjennomføres retaksring av eiendommene nå. Kostnaden for retaksring vil være omlag 25 millioner kr, samtidig som eiendomsskatteloven er endret slik at det ikke lenger er krav om retaksring etter maksimalt 13 år. Vi velger derfor heller å kontorjustere beregningsgrunnlaget for eiendomsskatt slik at noe av verdistigningen blir hensyntatt. For 2018 settes promillesatsen for boliger ned fra 5 til 4 promille. Dette gir en skattelette på 29,5 millioner kr, samtidig kontorjusterer beregningsgrunnlaget med 10% slik at inntekten økes med 24,5 millioner kr. Dette innebærer en netto skattelette på 5 millioner kr, tilsvarende omlag 650 kr pr år for en "kostrabolig"(gjennomsnittsbolig).

Årsbudsjett 2018 og økonomiplan 2018-2021

Driftsbudsjett - oversikt over alle rammer

Sammenlignet med administrasjonssjefens forslag (Beløp i 1000 kroner)

Ansvars ramme	AVD.	Ansvarsramme / Kommentar	2018	2019	2020	2021
1002	POL	Nettprosjekt - øremerkes i 1101 "digitaliseringstiltak"	-2000	-2000	0	0
1101	FIN	Nettprosjekt øremerkes i "Nye digitaliseringstiltak"	0	0	0	0
1103	FIN	Lavere skatt på eiendom (jfr. vedtakspunkt 1)	5000	5000	5000	5000
1103	FIN	Reduksjon ubundne avsetninger	-32550	-35841	-38561	-37841
1201	UTD	Øke den generelle skoleramma	13700	13700	13700	13700
1201	UTD	Øke driftsstøtten til Vitensenteret	300	300	300	300
1201	UTD	Øke driftsstøtten til Holt læringstun	0	500	500	500
1202	UTD	Øke tilskudd for å bedre språkforståelsen for flerspråkelige barn	1900	1900	1900	1900
1202	UTD	Opprettholde barnehager med ti barn eller færre (Tromvik, Kattfjord, Vengsøya barnehager)	1860	3731	3731	3731
1202	UTD	Økt pott for etter- og videreutdannings midler	720	640	1360	640
1202	UTD	Opprettholde støttestillinger som gis til barn med spesielle behov	500	500	500	500
1203	UTD	Øke stillingsressursene i skolehelsetjenesten	700	700	700	700
1204	UTD	Øke midler til aktivitet (overtid, juridisk bistand, personalseminar)	500	500	500	500
1205	HOS	Øke midler til kulturformål - integrering	180	180	180	180
1302	HOS	Tilskudd til Tromsø Matsentral (frivillige organisasjoner)	300	300	300	300
1302	HOS	Tilskudd til Brukerbasen (drives av RIO) (frivillige organisasjoner)	135	135	135	135
1302	HOS	Tilskudd til SAFE (frivillige organisasjoner)	100	100	100	100
1303	HOS	Opprettholde institusjonsplasser i Lakselvbukt (4 stk.)	4000	4000	4000	4000
1303	HOS	Endring til plasser i omsorgsboliger (3 stk.)	1500	1500	1500	1500
1401	NKI	Kulturkort for ungdom	1000	2000	2000	2000
1401	NKI	Økt kommunal driftsstøtte NOSO	235	235	235	235
1401	NKI	Tiltak på handlingsplan for kjønns- og seksualitetsmangfold	700	700	700	700
1402	NKI	Kommunal driftsstøtte - Olympiatoppen NN - "Det neste steget"	200	200	200	200
1403	NKI	Kirkelig fellestråd - økt tjenesteytingsavtale - overtar renhold	1000	1000	1000	1000
1404	NKI	Støtte til Utviklingslagene - økes med kommunal deflator	20	20	20	20

Investeringsbudsjett 2018 – 2021

Sammenlignet med administrasjonssjefens forslag (Beløp i 1000 kroner)

Prosjekt nr.	Prosjektttekst	Investeringer			
		2018	2019	2020	2021
11	Finans				
	Kjøp av bolig sosiale formål	50000	50000	70000	70000
14	Næring-, kultur- og idrett				
	Oppussing av domkirken (maling)	1000			
	Nytt sprinkleranlegg Elverhøy kirke		1500		
15	Byutvikling				
	Rammekutt park & vei - nærmiljøtiltak	-2000	-2000	-2000	-2000
	Strakstiltak turistnær - p&v – nærmiljø.	2000	2000	2000	2000

Samlet virkning investeringsbudsjett	51000	51500	70000	70000
---	-------	-------	-------	-------

For hele perioden 2018 - 2021	242500
--------------------------------------	---------------

Avdeling for finans

Sammenlignet med administrasjonssjefens forslag (Beløp i 1000 kroner)

Ansvarsramme	AVD.	Ansvarsramme / Kommentar	2018	2019	2020	2021
1002	POL	Nettprosjekt - øremerkes i 1101 "digitaliseringstiltak"	-2000	-2000	0	0
1101	FIN	Nettprosjekt øremerkes i "Nye digitaliseringstiltak"	0	0	0	0
1103	FIN	Lavere skatt på eiendom (jfr. vedtakspunkt 1)	5000	5000	5000	5000
1103	FIN	Reduksjon ubundne avsetninger	-32550	-35841	-38561	-37841

Prosjekt nr.	Prosjekttekst	Investeringer			
		2018	2019	2020	2021
11	Finans				
	Kjøp av bolig sosiale formål	50000	50000	70000	70000

Kjøp av boliger sosiale formål

Behovet for kommunale utleieboliger er stort, og altfor mange står i dag uten et tilfredsstillende boligtilbud i Tromsø. Samarbeidspartiene mener at vi må sette opp tempoet i anskaffelse av nye kommunale utleieboliger. Vi styrker derfor ramma for kjøp av boliger sosiale formål til 100 millioner i året. Parallelt med at det kjøpes inn boliger innenfor denne ramma bør det fortsatt utredes nye prosjekter for bygging av kommunale boliger i egen regi. Det bør også søkes å øke tilskuddene fra Husbanken til bygging av utleieboliger til vanskeligstilte. Det er et mål at kommunale utleieboliger skal ha en god og nøktern standard samtidig som man holder en utleiepris som er mulig for folk å betale.

Nye digitaliseringstiltak

Samarbeidspartiene har store forventninger til effekten av nye digitaliseringstiltak. Vi legger inn prosjekt nye nettsider som en del av den generelle potten avsatt til nye digitaliseringstiltak. Øvrige tiltak som tenkes innarbeidet i den helhetlige planen bør for framtida kostnadsberegnes også i budsjettssammenheng.

Bygg

Samarbeidspartiene er positive til at driftskonsekvenser av investeringstiltak har blitt synliggjort i budsjettet. Disse må også sees i sammenheng med foreslåtte innsparingstiltak på fagrent og overflyttinga av renholdstjenestene for kirker og kirkebygg til Tromsø kirkelige fellesråd.

Avdeling for utdanning

Avdeling for utdanning består av lovpålagte enheter, som med unntak av Voksenopplæringa, har barn og unge som målgruppe.

Samarbeidspartiene mener det er viktig å sikre barn gode og trygge oppvekstvilkår gjennom tidlig og koordinert innsats. Og videre at tromsøskolene skal være attraktive skoler, at det skal være nok barnehageplasser til barn som har rett til plass, og at kommunen skal gi innbyggerne gode tjenester som er tilpasset den enkeltes behov.

Samarbeidspartiene støtter opp under målsettingen om å redusere behovet for spesialundervisning i skolen, og innen barneverntjenesten å endre ressursbruken ved å bruke mer ressurser på barn som bor sammen med sin familie.

Samarbeidspartiene mener det er positivt at administrasjonssjefen foreslår at barn og unge skal tilgodeses i disponeringen av integreringstilskuddet framover. Å ha et overordnet fokus på sykefraværet og prioritere arbeidet med dette, slutter vi oss også til.

Skole

Samarbeidspartiene vil styrke og videreutvikle skolene i Tromsø gjennom systematisk arbeid med tidlig innsats, tilpasset opplæring, grunnleggende ferdigheter, klasseledelse og god vurderingspraksis. For å lykkes med dette arbeidet er det nødvendig med tilstrekkelige lærerressurser og muligheter til å organisere undervisningen i mindre grupper. Dette krever som et minimum at skoleramma er på dagens nivå, og samarbeidspartiene foreslår, i tillegg til styrking 10 nye lærere årlig, også en generell økning av skoleramma i forhold til adm.sjefen.

Barnehage

Kommunen har et overordnet ansvar for å sikre alle barn et godt pedagogisk og trygt barnehagetilbud både i distriktet og i sentrum. Barnehagen er det første steget i utdanningstrappa, og det er her grunnlaget legges for at barna skal lykkes på veien videre.

Samarbeidspartiene foreslår at driften av Vengsøy, Tromvik og Kattfjord barnehage skal opprettholdes, at det videreføres en kommunal tilskuddsdel til språkforståelsestiltak blant flerspråklige barn samt at ressursene til støttestillinger knyttet til barn med spesielle behov videreføres.

Samarbeidspartiene forventer at reduksjonen i barnehagenes vikarbudsjetten realiseres gjennom tiltak knyttet til økt grad av faste ansettelser, beskrevet i budsjettet som “vandrevakt” og “vikarpool”.

Forebyggende helse

Forebyggende helsetjenester skal ivareta et helhetlig forebyggende og helsefremmende arbeid rettet mot gravide, barn og unge i alderen 0-20 år. Økt helsesøsterressurs er svært etterspurt i skolene, og en reduksjon i helsesøstertjenestens vikarressurs vil ramme skolehelsetjenesten særskilt. Samarbeidspartiene foreslår derfor at dagens vikarressurnivå videreføres.

Barnevern

Barneverntjenesten arbeider i henhold til lov om barneverntjenester. Loven har strenge krav med blant annet mange tidsfrister. Barneverntjenesten rapporterer på oppfølgingen av disse kvartalsvis til Fylkesmannen og hvert halvår til Barne- og likestillingsdepartementet. De lovpålagte oppgavene må gjennomføres, frister bør holdes og personalet skal ha god kompetanse. På bakgrunn av dette foreslår vi at dagens aktivitetsnivå opprettholdes.

Ansvarsramme	AVD.	Ansvarsramme / Kommentar	2018	2019	2020	2021
1201	UTD	Øke den generelle skoleramma	13700	13700	13700	13700
1201	UTD	Øke driftsstøtten til Vitensenteret	300	300	300	300
1201	UTD	Øke driftsstøtten til Holt læringstun	0	500	500	500
1202	UTD	Øke tilskudd for å bedre språkforståelsen for flerspråkelige barn	1900	1900	1900	1900
1202	UTD	Opprettholde barnehager med ti barn eller færre (Tromvik, Kattfjord, Vengsøya barnehager)	1860	3731	3731	3731
1202	UTD	Økt pott for etter- og videreutdannings midler	720	640	1360	640
1202	UTD	Opprettholde støttestillinger som gis til barn med spesielle behov	500	500	500	500
1203	UTD	Øke stillingsressursene i skolehelsetjenesten	700	700	700	700
1204	UTD	Øke midler til aktivitet (overtid, juridisk bistand, personalseminar)	500	500	500	500

Avdeling for helse og omsorg

Den demografiske framskrivningen i økonomiplanperioden viser at antall innbyggere over 67 år vil øke med 2700 personer eller 33 % fra 2016 til 2025. Den øvrige befolkningen i kommunen vil i samme periode øke med 4800 personer eller 6.5 %. Antall innbyggere i aldersgruppen 67-79 år forventes å øke med 1870 personer eller 30 % fram mot 2025. Aldersgruppen 80-89 år vil gå opp med 775 personer eller drøyt 47% og antall innbyggere i aldersgruppen 90 år og over forventes å øke med 58 personer eller 16.5% fram mot 2025.

Flere eldre berettiger økte tilskudd til kommunen. Samtidig foreslås det i driftsbudsjettet (1B) en reduksjon i pleie og omsorg fra 1 058 718 i 2017 til 1 033 056 i 2018. Det er ønskelig å få en oversikt som viser forventede økte kostnader og økt tilskudd ut fra demografiske endringer. Dette vil gjøre det lettere å se hva som er lagt inn for økte aktiviteter i forhold til beregnet effekt av innsparingstiltak.

Samarbeidspartiene vil understreke at det skal settes tydelige mål på områder der det satses ekstra ressurser på effektiviserings- og forbedringstiltak. At andelen brukere med vedtak om velferdsteknologi skal økes til 10 % innen 2020, anser vi som et realistisk mål. Et mål om å redusere sykefraværet innen helse og omsorg med 0.5 % er også oppnåelig. Samarbeidspartiene støtter at det skal sette inn nødvendige ressurser for å øke andelen faglærte til 75 % innen 2020. Kompetanse er avgjørende for effektive og trygge tjenester med ønsket kvalitet. Mange deltidsstillinger, stor andel ufaglærte, høy turnover og høyt sykefravær tapper kommunen for ressurser.

Flyktningetjenesten

Samarbeidspartiene støtter ikke administrasjonssjefens forslag om å fjerne muligheten til å delta i introduksjonsprogrammet for deltakere over 55 år. Det vil vanskeliggjøre integrering og vil ikke gi noen besparelser for kommunen på sikt fordi dette kan føre til økt behov for sosialhjelp for denne gruppen.

Samarbeidspartiene mener god integrering er viktig, og vil derfor ikke redusere støtten til kulturformål for flyktninger, der formålet er kulturutveksling mellom nybosatte og lokalbefolkningen for øvrig. Det er stikk i strid med målsetting om god integrering.

Samarbeidspartiene er bekymret på at antall deltagere i introduksjonsprogrammet med overgang til arbeid eller utdanning var 45 % i 2016, når kommunen i flere år har oppnådd ca. 70 %. Det bør sørges for at kommunen har tilstrekkelig antall programkoordinatorstillinger til å oppnå et resultat på minst 70 % i 2018. Samarbeidspartiene vil legge inn øremerking på dette i 2018.

Sosialtjenesten

Utviklingen der andelen barn som vokser opp i lavinntektsfamilier og familier som mottar sosial stønad på NAV øker må snus. Samarbeidspartiene vil jobbe etter en innretning som tar sikte på økt innsats i kvalifiseringsprogrammet og oppfølging av innvandrere. Det gode arbeidet med å leie ut fritids-/og sportsutstyr til barn og unge er et godt tiltak som må videreføres.

Tilskudd til frivillige organisasjoner

Samarbeidspartiene støtter at det legges inn økning av tilskudd til frivillige organisasjoner tilsvarende lønns- og prisstigning, altså etter den så kalte deflatoren. Samarbeidspartiene vil understreke at det er meget viktig at oversikten over hvilke organisasjoner som mottar støtte, hva de har søkt om og hva de fikk foregående år tas inn i igjen i kommende budsjettår. Det vil skape bedre arbeidsvilkår for politikerne og mindre frykt ute hos de frivillige organisasjonene.,

Pleie og omsorg

Samarbeidspartiene ser behovet for å gjøre grep for å møte morgendagens omsorg på en bærekraftig måte. Både forbedringsprogrammet og program for utvikling av helse og omsorg er tiltak som vil svare på mange av utfordringene vi står overfor. Tiltakene som er satt i gang for å få en bedre tilrettelagt omsorgstrapp vil i stor grad slå inn i 2018. Mangel på omsorgsboliger og institusjonsplasser har ført til at differansen mellom faktiske utgifter og beregnet utgiftsbehov når vi sammenlignes med ASSS, har økt fra 19 til 23 % fra 2013 til 2016.

Samarbeidspartiene etterlyser tiltak for å bedre arbeids- og aktivitetstilbudene for mennesker med rusavhengighet.

Samarbeidspartiene vil ikke støtte forslaget om å legge ned institusjonsplassene ved Sjursnes og Lakselvbukt Bo og servicesenter. Forslaget er ikke utredet med tanke på behov eller alternative løsninger, for eksempel omgjøring til omsorgsboliger. Samarbeidspartiene vil derfor opprettholde institusjonsplasser i Lakselvbukt i vårt budsjettopplegg. Mens på Sjursnes legges det opp til en endring til plasser i omsorgsboliger.

Kommnehelse

Samarbeidspartiene støtter forslaget fra fastlegene om å gå bort fra privat drift på legevakta og innføre fast betaling på alle vakter.

Investeringsbudsjettet

Samarbeidspartiene er fornøyd med at det i investeringsbudsjettet er satt av midler til ny legevakt som skal stå ferdig i 2019. Samarbeidspartiene er godt fornøyd med at det er lagt inn nødvendige investeringsmidler til nye omsorgsboliger, avlastningsboliger, bofellesskap og nytt bo- og velferdssenter i Kroken.

Ansvars ramme	AVD.	Ansvarsramme / Kommentar	2018	2019	2020	2021
1205	HOS	Øke midler til kulturformål - integrering	180	180	180	180
1302	HOS	Tilskudd til Tromsø Matsentral (frivillige organisasjoner)	300	300	300	300
1302	HOS	Tilskudd til Brukerbasen (drives av RIO) (frivillige organisasjoner)	135	135	135	135
1302	HOS	Tilskudd til SAFE (frivillige organisasjoner)	100	100	100	100
1303	HOS	Opprettholde institusjonsplasser i Lakselvbukt (4 stk.)	4000	4000	4000	4000
1303	HOS	Endring til plasser i omsorgsboliger (3 stk.)	1500	1500	1500	1500

Avdeling for næring, kultur og idrett

Samarbeidspartiene er fornøyde med at bygginga av Tromsøbadet er i rute og ser frem til å få på plass dette enorme løftet på anleggs siden. Vi støtter også administrasjonens forslag om å investere i ny ismaskin til ishallen.

Samarbeidspartiene er meget bekymret for den dårlige tilstanden og kapasiteten på idrettshaller i kommunen. Det er nødvendig med en større satsing for å hente inn etterslepet og imøtekomme det økende behovet. Det bør være en prioritert oppgave i kommende økonomiplanperiode.

Samarbeidspartiene vil i denne sammenheng peke på viktigheten av at administrasjonen prioriterer å raskt komme i gang med en utredning av nytt booking- og faktureringssystem for kommunens idrettshaller og utstyr. Dette er noe som er sterkt etterspurt og som på kort sikt vil kunne bedre situasjonen.

Samarbeidspartiene mener at en målrettet satsning på god folkehelse er en god investering. Vi vil derfor fortsette satsinga på tilrettelegging av Tromsømarka for alle innbyggerne i kommunen, herunder få på plass en grense for Tromsømarka. Vi vil også fortsette den viktige jobben med tilrettelegging for gående og syklende, sommer og vinter i hele kommunen.

Ansvarsramme	AVD.	Ansvarsramme / Kommentar	2018	2019	2020	2021
1401	NKI	Kulturkort for ungdom	1000	2000	2000	2000
1401	NKI	Økt kommunal driftsstøtte NOSO	235	235	235	235
1401	NKI	Tiltak på handlingsplan for kjønns- og seksualitetsmangfold	700	700	700	700
1402	NKI	Kommunal driftsstøtte - Olympiatoppen NN - "Det neste steget"	200	200	200	200
1403	NKI	Kirkelig fellesråd - økt tjenesteytingsavtale - overtar renhold	1000	1000	1000	1000
1404	NKI	Støtte til Utviklingslagene - økes med kommunal deflator	20	20	20	20

Prosjekt nr.	Prosjektttekst	Investeringer			
		2018	2019	2020	2021
14	Næring-, kultur- og idrett				
	Oppussing av domkirken (maling)	1000			
	Nytt sprinkleranlegg Elverhøy kirke		1500		

Avdeling for byutvikling

Samarbeidspartiene registrerer at tiltaket med gjennomføringskoordinator er foreslått avvirket fra 2020. Vi vil anbefale at tiltaket evalueres før det faktisk avvikles og at administrasjonssjefen kommer tilbake med evaluering før neste års budsjett.

Samarbeidspartiene konstaterer at det er mange gode investeringsprosjekter på byutvikling. Vi vil understreke viktigheten av gode offentlige områder, både i sentrum og i bydelene og anbefaler at investeringsmidlene opprettholdes

Samarbeidspartiene vil meget sterkt understreke viktigheten av digitaliseringsprosjektet. Tromsø står ovenfor en stor befolkningsvekst og de tjenester som kan løses digitalt, skal løses digitalt. Særlig saksbehandlingsrutiner, informasjonsflyt og visualisering av prosjekter bør vurderes for å sikre rask og korrekt saksflyt.

Prosjekt nr.	Prosjektttekst	Investeringer			
		2018	2019	2020	2021
15	Byutvikling				
	Rammekutt park & vei - nærmiljøtiltak	-2000	-2000	-2000	-2000
	Strakstiltak turistnæring - p&v - nærmiljøtiltak	2000	2000	2000	2000

Verbalforslag

Generelle

1.- Kommunestyret skal legge opp til en justering av budsjettet i desember 2017, for å sikre at samarbeidspartnere og organisasjoner ikke har falt utenfor på grunn av fremskyndet budsjettbehandling og for å kunne foreta justeringer knyttet til statsbudsjett 2018.

Avd. finans

Avd. utdanning

Avd. helse og omsorg

Avd. næring-, kultur- og idrett

2.- Det må innarbeides midler til tiltak knyttet til kulturplanen som legges frem til politisk behandling i desember 2017.

3. Tromsø kommune skal ta initiativ til et nærmere samarbeid med idretten for å sikre rask planlegging, prosjektering og bygging av flere idrettshaller i Tromsø.

Avd. byutvikling

4.- Kommunestyret ber om at det igangsettes et arbeid med å sikre regulering av etablerte lysløyper til friluftsmål.

5.- Kommunestyret skal innenfor investerings-prosjektene: -nærmiljøtiltak, -trafikksikkerhet/aksjon skoleveg, - nyasfaltering/oppgradering veier, og vegbelysning kommunale veier, få fremlagt konkrete forslag til foreslåtte prioriterte tiltak som skal vedtas i kommunestyret før midlene kan disponeres.